Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 1 СЕНТЯБРЬ 1979 ШУ. • № 105 (6080). • Мах 2 кепиг.

ЛаьрхIар кхоачашду

«Юбилейный» яха агропромышлений комплекс Старая Сунжа ахача юртара Iоправьннача ула.

КIирцен басрашцен къоагаль, сийрдаьнка контора, зизашцен дото еланцен хоздаь хов, ерриге хьалхашнара аре хоаьль Сийлен аллея тIа дагIа болхлой портреташ бIаргадайча дог тохалу укхаза венача сага.

Бьацкдвараш кхедара лостам болаш я совхоз. 1010 гектар да овхаш дола лаьтташ. Царех 625 гектара тIа бьацадаараш кхеду. Цул совгIа 270 гектара тIа дiегIа сомий гаьнаш а я. Царех хьувнъам 45 гектара тIа ярана лу. Кхы пхи-ялх шу даьлта хьувнъам луш хургйолаш я ерриге бешамаш.

Бьацадаарех эттара дукхагIа кхею помидораш. 314 гектара тIа а уж. Царех 67 гектара тIара ярош укх шера моша горошек чуйийчаул тIехьагIа дIайийна я.

Нокъал латташ хала шу денадала а дикал лакха йолаш лаьтташ орхаш, удобренеш тувсаш, хий дехнеш, кхы балхаш деш хьинаре, берти цхьоагIой йолаш совхола болхлоша къахьегарах дика хьийкъад бьацдаараш.

— Укх шера планагIа пачхаьлкхенна дIадала деза тха 5400 тонн бьацадаараш 300 тонн сомий. — йоах комплекса парткома секретари Манаев Усама. Хетаргахьа низ дIакхоачаргба бьацадараш 7000 тонн сом 350 тонн дIалулла. ТIаккха тха вIаштIехьдоал иттлагIча пятилетка план диъ шера кхоачашъе.

ХIана сихбенна хьувнъам чуэцаш ба совхоза къахьегамхой. Бригадашта юкъе лъраяча яхье хьалхле хьахо яьккхий ховргдац хьувнъам чуберзабьа баллалца. Цхьабакъда, хьалхарча ех шера иттех яхье хьолхара моттиг Харсаев Жалауде кулгалдеча бригада коллективо лъккхар. Из бахьан долаш карара кера тела ЦIе байрахи 750 сом премии елар цунна. ШоллагIен кхоалагIен моттигаш яьхар Мадагов Салаудев Хусанова ПаьтIаматен кулгалдеча бригадаша. Царна 500, 300 сом премен елар.

— Хьувнъам чуберзабьб бьккхача сона хетачох, хьалхара моттиг йоаккхаргья РСФСР Лакхехьарча Совета депутата Хусанова ПаьтIамата кулгалдеча бригадерча болхлоша. Шера план 1180 йолаш цар хIаьале дIачудениад 820 тонн бьацадараш. — йоах парткома секретара.

— Балхаш къаьстта дика деш хилараха белгалбьаьна ба цун бригадере Дудаева Таисия, Тагирова Залия, Сулейманова Субра, Жабраилова Сагат, Байсарова Рабиат, кхыбараш.

ПаьтIамата бригадера болхлой свина хьинар ца кхоадеш къахьеташ боахк Мадагов Салаудев. Хорсаев Жалаудев бригадашкара бараш а. Цхьо йоацач ала йиш я, шера план цар тIехкхоачашъергхилар.

Хьувнъам чуэца совхоза къахьегамхошта новкъостал деш ба Грозера баьхка студенташ. 400 саг ва уж. Цар а хьинаре къахьет.

Совхозах агропромышлении комплекс мый Октябрьски консерни завод хьа а теха.

Бьацадараш кхедара, чуэцара, царех консерваш яра балхаш цхьан комплексагIа ду. Из гIулакх бокха аьтту болаш пайдалуш да. Масала, хьалха ГорплодоовощторгагIа тикашка дIачу а ца оаш совдаьнна бьацадараш мича хьоргда ца ховш дусаш моттигаш нийслора. ХIанз «Юбилейный» совхоза кхыча тайпара лел гIулакхаш. Торгови предприятешта ца оша бьацадараш шоай консерни заводе дIачу а дале, консерваш ю. Бьацадаарех хIажа йовш хIанз пайда ца эцаш.

Укх шера къаьстта дика болх бу консервни заводо а. Пхи цех я цун. Царех сом чуболлар, сокаш йоахар, консерваш ер керттера лоархIаш я.

40 центнер хIара гектара тIара а йоаккхаш 125 гектаро тIара шоаш чуйийцача мошача горошках консерваш яй, 101 процент шера план кхоачаш а еш. Нарсаш чуйоккара план 130 процент кхоачошъяй. Ерриге укх шера заводо пь консерваш 5380 эзар условни банка я. Соахка лърошка хьежача уж 34 процент дуккагIа хул.

— Хьинар кхо ца деш овсарле лакха йолаши къахьегаш хьайоагIа коллектив. Хьалха ца хинна хьонхамаш даха уйла йолаш да тхо, — йоах завода директора Песерноев Мувсас.

Балха толамаш дахарах заводе белгалбьаьна ба тайп-тайпара балхаш деш бола Хамхоево Залихан, Ажиева Замани, Евлоева Хьава, Исраилова Тоита, Аслатанова Аймани; слесараш Кудрин Алексей, Багиев Салауди, энергетик Блинов Иван, тракторист Дидбраилов Султан, кхыбараш.

«Юбилейный» агропромышленни комплексо деррига хьокхамаша хьахьокх укх шерара шоай декхараш болхлоша сийленца кхоачашдеш хилар, карагIдаьннача гIулакхаш тIа совца безам болаш уж боацилга, тIехьа тIайоагIача хана кхы а дикагIа къахьета йоал хулийтаргйола хьалаш хилар.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: Хусанова ПаьтIамат хьаьхача помидорашка хьожаш йоалл.

И. ПЛИЕВА сурт.

НОВКЪОСТА Ю. В. АНДРОПОВНА СОВГIАТ ДIАДАЛАР

30 августе Кремле Октябрьски Революце орден дIаелар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР пачхьалкхеп кхерамзлен Комитета председатела Ю. В. Андроповна. Даьхен деза совгIат дIаделар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Призидиума Председатела Л. И. Брежнева.

СовгIат дIалуча бар новкъостий В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, М. С. Горбачев, хIаьта иштта КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш А. М. Александров А. И. Блатов, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе.

СовгIат дIалуш нов Л. И. Брежнева къамаьл дир.

Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Веза Юрий Владимирович! Парте Центральни Комитета предложенеIа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо тIайийцар Коммунистически партеиеп Советски пачхьалкхенеи хьалхашка доакха хIамаш карагIдаларах хьона Октябрьски Революце орден ялара дола Указ. Вай новкъостий а коллегаш а — Политбюро членаши членалла кандидаташи, КПСС ЦК секретараш болаш хьона доагIаш деша из совгIат тахан дIалуш Iальмате чIоагIа хоза хеташ ва со.

Вай юкъарча гIулакха Iа юкъедахьа даьна дуккача тайпарен оидаш да. Комсомольски, партийни, дипломатически болх бар, дуцен халкъашта юкъерча политически хьинаре дакъа лацар, хIаьта хIана 12 шу да вай Советски социалистически пачхьалкхен кхерамале, советски халкъа сапаргIата вахар Iалашдарца дувзаденнача Iальмате лоархIамеча участке Iа низ ца кхобеш къахьета.

Цу ерригача участкашка, массаза а деним а, дог-цIенеш низ ца кхобеш болх буш къахьегамхо, творчески уйла йола, говза организатор, хьалгара а кхычарга а доагIар хьадехаш, хIаьта эттара хьалха ленински парте, коммунизм хьалхара сийрдача лерхIарашта боарам боацаш мутIихьа вола, дог тийша коммунист хье хиннилга, хIаьта хIанз волга а хьахьекхад Iа.

Таханарча хьа балха тIа из, из-м аргдар, къаьстта лоархIам болаш да. ХIана аьлча, вай партена, цун Центральни Комитето, ЦК Политбюрона принципиально лоархIаме да аьнна хет моастагIий тийшача балхах пачхьалкхен талкъи лорадара кра гере цIенача я боарам боацаш тепамеча а кулгий бе хилар.

Юрий Владимирович, парте кулгалдеча организацеIа лъкхана хана тхона массанна а дика майаьв хьо тIехдина болхлон саги хиларах тарра, соха лархIа а лоархI, сий а ду хьа, хIаьта тхо дергрпгаш хьона ер совгIат даларо гIадлдгад, дег тIара даькъал а ауцаш тхона лов хьо могаш-маьрша, дог айденна хилар, партен хьалгьон хьайга дIаденнача бехкотакхамеча гIуланза тIа Iа керда толамаш дахар.

Жоп душ къамаьл дир нов. Ю. В. Андропова.

Ю. В. АНДРОПОВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Веза Леонид Ильич!
Деза новкъостий!

Сона доккха сий а дог гIоздалар а да Леонид Ильича бера Сийлахь-Йоккхача Октябрьски революце — адамле коммунизмага довлара юкъара дIайолаьча, болхлош ахархойи котало якъкхача душен тIарча эттара хьалхарча революце цIи йола ордена хьалдар.

Аз кхетаду, из орден Октябра сийлахь-йоккха революцеи цIейи цун гуманистически идеалий символ хинна да Iеш, из лачарпя эттара хьалха а дохийташ цо массанена дагадехийт вай революцеи карагIдаьннараш, В. И. Ленина, большевикашта-ленинцаша дIайолаьча сийлен традицеш чIоагIа боча хила, дораe, алсамъяха езилга.

Кхоаштъа шерал совгIа ха я вай жохк вийсача. Ленински наьъагIа хьабоагIа, хьалха мел боагIарашта ниисду хиленаши чоалхане гIулакхиши эша а деш кердкерда мулаш довх коммунизм хьалъеча. Буржуазни аьлдиташ дувцараш тайп-тайпара ренегатшши мел чIоагIа гIерте а царна могаргдац Октябра сийлахь-доакха — цун юхьиг дIайоаеннача деиз хьалхара социалистически пачхьалкхе дегIаяр берригача наькъага диллача.

Коммунизм хьалъеча вайна карагIдаьнараш, дунен арене вай доаха толамаш шоаш хьахинна дац. Советски халгъа къахьегамах, хьекъалах, хьинарах хьахинад уж.

Уж карагIдаьнараши толамаши дахарга кхуал вай сийлахьча партецун ленински Центральни Комитето, тешаме ленинец Леонид Ильич Брежнев керте латтача Политбюрос беча балхо. Леонид Ильича кIаьд ца лушн беркатен чакхдоахача гIулакхаша ювзаенна я чурчен арахьарча политике партен. Советски пачхьалкхеном кийчъю а чакхйоаха я шоаш Октябра идеш толар хьахьокха еррига керттера решенеш.

Веза Леонид Ильич!

Деза новкъостий! Доккха совгIат даларах дег тIара баркал оал аз шоана, цул сий лакха лоттадара, парте, правительства тешам кхоачашбара, сох Леонид Ильича аьнна дика дешаш баькъдара беррига сай низ кхоберГац аз. Аз деррига а дергла шуй тешам кхоачашбара.

Даьхен доккха совгIат даларца новкъост Ю. В. Андропов даькъала а вийца, партийни пачхьалкхени балхаш тIа советски халкъа, вай мехка коммунизм хьалъяра болча аьттонаш цо дIахо а толамаш дахар лоиш доаца баьккхар гулбеннараша.

(ТАСС).

КХОАНА-МЕХКДАЬТТАХОЙ ЦIЕЙ

ИттлагIча пятилетка диъ лагIча шера план хана хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIайийцал Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча буровой начальника Зелимутдинов Тагира кулгалдеча № 1 йолча северки - старогрозненски яхача буровой лаьттан ченаш техкараша. Уж толамца кхоачаши тIехкхоачашн дара «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагIа шерра социалистически яхь йоаржаьча цар тIагIертта къовсам лоаттабу сихагIех кIоаргагIен, дIадодар кIежкагIа долаши бурув тохара. Цу даьнъе цар дика кайоалаш да ер шу. Цхьа бутт дIабахийта бац цар пачхахьалкхен плани тIайийца декхараши тIехкхоачаш ца деш. БархI бетта планагIа тоха лаьрхIа хинна 1930 метр бурув 27 августа теха а доаккхаш хана диъ ди хьалха кхоачашйир цо пачхахьалкхен план. Цу юкъедисача деношка заданел совгIа буровой коллективо техар итташ метраш бурув.

Деларa деьта шоай дергха технико - экономически хьокхамаш товдеш хьабоагIа буровой лаьттан ченаш техкараш. Бурув тохара сухьла задани 105,9 процент кхоачашъяьй цар. Химически реагенташ, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоарах, бурув тохара сухал заданел лакхъярах, бурув деттача остех бизза пайда ийбарах укх шера цар планал совгIа баь пайда 85 эзар сом да.

В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цIей сийне шоай торонашка а хьежа керда декхараш тIайийцад бурувдеттараша. Шоаш хIанз йоаккхаш йолча скважине тоха дезаш дола 4706 метр бурув хана 50 ди хьалха теха даьхаха, цхьац становаца бетта тохаш дола бурув планагIа 170 метр хила дезача 199 метрга кхачийта. Уж деккараш толамца кхоачашдергхиларах бIубенна ба уж.

Белгалбьаьнна дика къа а хьеташ, шоай декхараш толамца кхоачашдеш ба буровой мастер П. В. Сайко, лаборантка Н. И. Орлова, бурувдеттар П. Т. Зелинский, бурувдеттарий гIончаш В. Н. Волгин, В. М. Ночевный, Е. Н. Бортников, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) бурувдеттарий гIончаш Е. Бортников, В. Ночевный, В. Волгин, бурувдеттар П. Зелинский, лаборантка Н. Орлова, бурув детта мастер П. Сайко смена чакхъяьлчачул тIехье дагабоалаш ба.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Нов. И. П. Дородновна «Нохч-ГIалгIай АССР Iилман техникан заслуженни деятель» яха сийлен цIи ялара дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Керда техникаи технологии кийчъенна белха юкъе йоаллечеи хьинар дакъа лацарах, эффективни Iилман болх барах «Нохч-ГIалгIай АССР Iилман техникан заслуженни деятель» яха сийлен цIи лойла Дороднов Иван Петровича — «СевКавНИПИнефть» яхача института бурув тохара отдела заведующица.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1979 шу, 30 август.

Старогрозненски бурув тохара балхий управлене нов. Г. А. Шулкини керте латтача бурув тохача бригада коллективана Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялара дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Пхе шера плани социалистически декхараши кхоачашдеча доккхий хьокхамаш дахарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлех грамота лойла «Грознефть» объединене, Старогрозненски бурув тохара балхи управлене нов. Г. А. Шулкин керте латтача бурув тохача бригада коллективана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1979 шу, 30 август.

Ни. Х. К. Котиковна, Н. В. Максимовна И. И. Шляховна «Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьтта, мехкдаьтта доаккхачен мехкдаьтта химически промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цIи ялара дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленность дегIайоалаеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика мехкдаьтта, мехкдаьтта доаккхачен мехкдаьтта химически промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла:

Котиков ГIубайкъий Хьамзата — «Грознефть» объединене «Малгобекнефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управлене мехкдаьттен гази яккхара йолча оператора.

Максимов Иван Васильевича — «СевКавнефтегазпереработка» объединене Вознесенски газ чакхъйоккхача завода директора.

Шляхов Иван Ивановича — «Грознефть» объединене Малгобекски бурув тохара балхий управлене буровой начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1979 шу, 30 август.

Нов. Г. А. Шулкина «Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьтта, мехкдаьтта доаккхачен мехкдаьтта химически промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цIи ялара дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленность дегIайоалаеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика мехкдаьтта, мехкдаьтта доаккхачен мехкдаьтта химически промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла **Шулкин** Георгий Александровича — Старогрозненски бурув тохара балхий управлене буровой бригада начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1979 шу, 30 август.

ШОАЙ ДЕША ДАЬЙ БА

Мехкдаьттаи газовни промышленноста болхлой Ерригсоазни цIейна дика къахьегама совгIат кийчдаь вакъабоагIа «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоарахаль бола «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахой. ДIабахача бархI бетта планал совгIа мехкдаьтта даккхара, къахьегама овсарле лакхъяра, заданел совгIа товарни продукци маьъала яккхара, электроэнерги кхоара шера тIайийца хинна социалистически декхараш дикка тIехкхоачашдьд цар. Мехкдаьтта даккхара бархI бетта план 109,1 процент кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа НГДУ коллективо даьккхад 8400 тонн «Iаьрика допуь». Из хул йданал совгIа мехкдаьтта даккхара шера тIайийца декхарех лаьрхIачул 700 тонн дуккагIа. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 101,1 процент кхоачаш а еш, пхьайтаза тIехкхоачашдьд из лакхъяра шера тIайийца хинна декхараш. Товарни продукци маьъала яккхара бархI бетта план дикка тIехкхоачашъяй управлене мехкдаьттахоша. Планал совгIа маьъала яьккхай 125 эзар сом мах бола продукци. ХIаналехьа пхеза гаргга тIехкхоачашдьд задане совгIа продукци маьъала ккхара тIайийца хинна социалистически декхараш.

Производства эффективноости балха дичаи лакхъяра шерра социалистически яхь йоаржаьлча мехкдаьттахоша тIагIертта къовсам лоаттабу кхом баран хьурмат дараи тIехьа. Цох доккха беркат даьнад. Электроэнерги кхоара шера тIайийца декхараш бархI бетта 143 процент совгIа кхоачашдаьд. Кхоаь электроэнерги 644 эзар киловатт-сахьат да. Шера лаьрхIа хиначул 194 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй цар хIанзлехьа. Мехкдаьтта тIоанашта низ тIоловттабара гкваациашка чудахийтад 3710 эзар кубически метр хий. Цун чотах хьиэш тоннаш мехкдаьтта даьккхад.

Хьинаре къа а хьесаш, дика къахьегама толамаш доахаш шоай цIейна накъьбахкарах дегаш гIоздаьнна ба мехкдаьттен гази йоахача цхьоалагIча цехера оператор Шувеев Иван Тимофеевич, шоллагIча цехера мастер Чипков Андрей Васильевич, оператор Щербинин Александр Иванович, лакхдаьтта кийч а деш дIакхахьийтара йолча товарни участка оператор Ситалова Нина Алексеевна, электрооборудованена гIулакх деча цеха электромонтер Давлетукаев Абубакар Юсаевич, скважинашта капитальни лаьттан нIалеи ремонт еча цеха бурувдеттар Дакаев Сайды Алиевич, кхыбараш. Мехкдаьттахой дезача денна сийна ярхача социалистически яхье хьалха латташ чакхбаларах «Горскнефть» НГДУ сийлен Улга тIа хьалтехад цар портреташ укх деношка.

А. ЧУРИЛОВА,
«Горскнефть» НГДУ кланови отдела экономист.

КОАРТОЛИЙ КХАШКА

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе 630 гектара тIа кхеи коартолаш, царех 120 гектара тIа ярош аьхка дIайийна я. Цу культурага хьожаш 10 саг ва Козлов Виктор Алексеевича кулгалдеча мехотряде. Из ралъа ва шоаш хьийгача къих хьахиначи хьувнъама.

ХIанзале чуийцай 270 гектара тIара коартолаш. ХIара гектара тIара йоал 150 центнеров, план 145 йолаш. Уж соахкарчул 5 центнер дукхагIа хул.

Мехотряде дика къахьегаш ба Авдеев Василий, Агитян Иван Бардин Николай. Дукха ха я цар колхозе балхаш ду. Дика карарзавьй коартолаш кхера агротехника бокъонаш. Цу дукъа цар Iунал деча участкашка хьувнъам къаьстта дика а хул.

Маргехк звено [illegible] гIа Козлова кулгалдеча мехотряд[illegible]. Царех кIараяр кийч къаьстта балхаш деш а коартолаш дIае аьлтта кийчдеш, дакъовш, удобренеш тоесаш, оасарна къовсам лоаттаош, хий дуллаш, и. дI.

Хьахоардаль коартолаш хьалехьдеш лаьрхIа вIашIагIъелла звено я. Цунна юкъе ба пенсионераш, школьной, дешархой, кхыбараш. Цар болх бу Iуйрийна гаттесача дениз боад къоалабаллалца. Иштта къахьегар царна а колхоза а пайда ба да.

Лаьтта леладара культура лакхьар духьа тIадоагIача шера коартолаш дIаовргийолча кхашка укх гуракьа харцаш даха лаьрхIад. Из гIулакх чакхдаьккхача лаьтта бIаьсти сихагIа дIоахьлу, цул совгIа духагIа хий чуволац цо. Иштта балхаш дина 8—10 ди хьалха дIае йиш хул коартолаш, хьувнъам а хьалхагIа чуэца торо йолаш хул.

В. ЛЕБЕРДА.

ДОАКЪАР IАЛАШДАРА МЕСЯЧНИК

ОВСАРЕ БУ БОЛХ

Шаьла района XX партсъезда цIерагIча совхозе сихдаь доакъар кийчдеш да. Хьинаре къахьегаш ба механизатораш Мусаев Юсаш, Шидаев Абубакар. Цар хIара дийнахьа тIехькхоачашъю хьажкIаш силоса хьаккара нормаш. Дийнахьа 3,6 гектара тIара гIад хьакха дезача, цар шоай комбайнашца 5—6 гектара тIара чуэц могиа хьажкIаш.

Хьалхарча кхаь дийнахьа 22 гектара тIара бьацдара доакъар чуийцар механизатораша. Царел тIехьа ца вусаш хьовоагIа хьона комбайнер Шидаев а. ХIанале 400 тонн дикал лакха йола силос кийчъяьй колхозхоша.

М. ЭЛЕНДИЕВ.

НИЗ ДIАКХОАЧАР ДУ

Нокъал латтача укх шера геттара хала хургда къаьстта тха районе планага хьежжа доакъар Iалашде. ХIаьта а шоай низ дIакхоачар деш къахьегаш ба тха «Наурскийн» совхоза болхлой доакъар ие хулла дукхагIа кийчде гIерташ.

Люцерна кхоаза хьекхачул тIехьагIа дукха хIама ца эшаш 300 тонна дика йол Iалаштьяй. ХIаьта из буц укх шера пхеза хьакха дага да тхо. ХIанз дийнахьен буса хий дуллаш да люцерна дIайийнача кхай тIа, хIара гектара 500 кубически метр хий а кхоачайташ. Из болх геттара сихех тешамен чакхбоакх пасосни станце моториста Четвертных Сергея, догIан хьесаце хий деттача установкаш тIа болх беча Кобиняков Павела, Пеньков Николая. Норма 2 йолаш хIара сменагIа 3—4 гектара тIа хий дул царех хIараце.

Доакъар дика хиийтара къаьстта йоаккхо ю тха боахаме. Масала, късарех улла йол, хьайбашта эттара пайдикасIа кунна дола дакъа — гIа каг а луш кхай тIа дусаргдоацаш, Iуйрийнен сайрийнен мира хьаэдац. Цул совгIа аьлла а чан а кепаш ю. Цу гIулакхо торо хулийт доакъарах дикагIа пайда эца а, леладеш аттагIа хилийта а.

Бокха терраш тIабохийт оаха балхацера маьха безам сонбакхара. Яхь итог ханиахьен оаз безам боацашем ю. ДикагIбола болхлой ахчан совгIатацца белгалбоах, цар сийна пенгазеташ арахеп. Масала, ахчан премешца дукхаза белгалбаьхаб доакъар кийчдеча къаьстта хьинаре къахьегаш бола Цымбалов Николай, Бадин Иван.

Доакъар дукхагIа Iалашде йиш хулийта торонаш лех оаха хаддиза. ХIаьта уж кора а йоагIа. Масала, гуразьа дIадув хлат чуийцачул тIехьагIа 200 гектар совгIа моттиг дIалоацача кхай тIа доакъара хьажкIаш дIайийра оаха. Хий дуллаш [illegible] хьатта. Цигара а дикка доакъар кийчде кIантIехьдаргда. Доакъара лаьрхIа Iалашьергъа оаха чхьагIар даккхара Iайдачи кокеех йохеса байдал а.

Н. ЛОГВИНОВА,
«Наурский» совхоза керттера агроном.

СИХА, ДИКА, РУЗКЪА КlЕЗИГАГlА ДlАДОХИЙТАШ!

ИШТТА КЪАХЬЕГ «ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНЕ БУРУВ ТОХАРА БАЛХИЙ СТАРОГРОЗНЕНСКИ УПРАВЛЕНЕ Г. А. ШУЛИКИНА БРИГАДА

- *Пхе шера заданел совгlа 2000 метр бурув тохарга*
- *Бетта цхьан станокаца бурув тохара сухал – 520 метр*
- *Балха тlа пайда эца ха 92,4 процентага дlакхоачаьй*
- *№ 17 йола «Северо-Минеральная» скважинана бурув тохача 811 эзар сом кходаьд*
- *Яхье хьалхалаттараш – коммунисташ*

СОВЕТСКИ Союза Коммунистически парте XXV съезда мехка бурувдеттарашта хьалхашка чlалхане декхараш оттадаьд: «бурув деттача балхий эффективность лакхъе. Бурув тохийга сикдара, универсальни монтаж ю буровой установкаш, осташ, забойни двигателаш, промывочни коачалаш, геттара чlоагlа обсадни бурув деттен турбаш юкъейоалаяра, хlаьта иштта балхаш дикагlа вlаштlехьдахарен скважинаш караерзаяра прогрессивни методех пайда эцарех чоталlа скважинаш хьалъю ха 25—30 процент лоацъе».

Съездий решенеш кхоачаш а еш, беттала толамаш даьхад лоаман передашта бурув тохара иттилетна кхаь шера клан мехка мехкдаьттахоштa юкъе эгтаро хьалха кхоачашъяьча Ленина ордед лелаеча «Грознефть» объединене даьттан чекаш техкараша.

Иттлагlча пятилетка шерашка углеводородни бийдал йоалла дукха моттигаш гучаьккхай республика бурудеттараша, бурув тохара механически коммерчески сухал дикка лакхъяьй, тухаш нlахарча юрина тlенхачара шерра балхаш дlаволадаьд. Из бе Нохч-Гlалгlай АССР-е мехкдаьттен гази йоалла моттигаш лятара генеральни лостам.

Бурувдеттарий толамаша йиш хилийтар «Грознефть» объединене доаккха мехкдаьтта кlезигдулта соцаде, хlаьта 1979 шера денз мехка тlа-тlа дукагlа мехкдаьтта доаккхача районашта юха юкъехьар республика.

Хьалхалаттача бригадай опыто хьахьокх: нерагlдаьннар тоьаш бе йиш йолаш дац, сиаложна декхара нормативаш ха 2—2,5 шу дола скважинаш хьалъяре цикл доацъяра пайда эцаша дукха кхоачаме ха.

Цу гlулакхага диллача къаьстта боккхача маьхе а бурув тохара балхий Старогрозненски управлене коммунист Г. А. Шуликин керте латта коммунистически къахьегама комсомольско-кагирхой бригада

УРАЛМАШ-43» ахача серийни бурува деттача установка тlа болх беча бригада башха-дика толамаш даьхад. Ер пятилетка дlайоласлча денз 0863 метр бурув техад, эксплуатаце дlасийа кlеж еттащ дукха мехкдаьтта лу ши скважини. Уж хьалъяра ха юкъера лаьрхlача 538 дийнийсен лоацъяьй, 1383 эзар сом, 1800 киловатт-сахьат электроэнерги кхоаьйй. 1979 шера 31 январе хийал хьалха кхоачашъяьй пхе шера задани.

Итт беттал кlезигагlа йолча хана (1978 шера 26 июле денз укх шера 7 май тlакхачаш) № 17 йолча «Северо-Минеральная» скважинана 5025 метр кlоарга бурув техад бригадо, бетта станокаца бурув тохара сухал 520 метрага дlа а кхоачаш. Фуд Г. А. Шуликина бригадага из толам баккхийтар?

Из да цахаддаш къахьегама дикагlйола приемаши методаши лехар, из толашагlча тайпара вlаштlехьабаккхар, профессиональни говзал лакха хилар, коллектива хlара член воагl-воагlача дlа-юха нийсвар, ха бехьа ца йоалийтара тlехьа къовсам лоаттабар, къахьегама, производственни технологически дисциплина чlоагlа лелаяр, социалистически яхь дерriгlа вlаштlехьъяккхар.

Бригада шиъ балха тlа керттера лерхlар фуд аьлча, из да гlенна йолча операцешта дlаухийта ха ма мотта кlезигъяр, керттерчоа—скважинана бурув тохара из кхоъяр. Из де вlаштlехьдоал деррига балхаш технологически операцеш вlаши тардар бахьан доалаш. Балха юкъарча боараме йоккха моттиг дlалоацаш йола спуско-подъемни операцеш еча хана мерникаш цlенъю, электрометрически балхаш деча хана бурувдеттараша насосни бокхама профилактика ю, циркуляционни система цlенъю, скважина технологически юлача хана тормозной колодкаш хувц, карданни валашта даьтта хьокх, кхыдола балхаш ду.

Цlаьхха башха гуш боацаш боли вe болх бригада членаша хlара дешна яр санна бу, хlаьта цох боала пайда, гуш ма хиллара, кlезига бац. Масала, № 17 йола «Северо-Минеральная» скважинана бурув тохаш насосаш эха цхьа сахьат доаде дезаьар, хlаьта оборудованена ремонт еча йоаьйр ерригача календарни хана пхи процент мара яц.

Болх ца беш ца латтара къаьстта йоакхо ю бригада. Хlара денна цу дешага хьеж партийни группа, коллектива хlара член. Балха ха ца йоаяр духьа оборудовани соцаца еш бригаде вахташ хувца дукха ха я. Болх беш йолча смено хьагlайоагlачоа моттиг кийчъю. Бригада бехкагlа доацаш а болх ца беш ха хул. Бакъда, цу тайпара цхьаккха моттиг цlенхашта ца кхачаш йитац.

Балха ха мехьа ца йоаяра цхьайолча хана экстренни гlулакхаш чакхдаха дезаш хул. Масала, укх шера январь бетта обсадни турбаш йоацаш ши кlира даьккхар. Партнокага а бурув деттача балхий управлене кулгалхошка а гlолла из дош къовстадела коллективо тlадиллар буровой начальника. Цул тlехьагlа болх юха а дlаболабелар.

Технически проекто дlадехараш, геолого - технологически наряда рекомендацеш, керттерча специалистий службай распоряженеш дерригlа кхоачашъяро, лакхехьа вай дийца гlулакхаш чакхдахаро ший хилийтар, бригадага болх беш йола ха 92,4 процентага дlакхоачае, 1978 шера бригадо 4142 метр бурув техар е «Грозьнефть» объединени бlарчча хьанийцача техачуз шоза дукхагlа.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ декхараш толаме кхоачашде вlаштlехьдоалийтар фуд аьлча, дукхагlча даькъе из да коллектив дукхахача хана денз хуцца ца душ хьайоагlаш, цуи микроклимат дика хилар, наха шоайла гlо-новкъостал дар, къахьегама дисциплина чlоагlа хилар, къонача бахлой, техникий массаза йоакхо яр, цар квалификаци даим лакхъяр. Бригада дог а са а да буровой начальник Г. А. Шуликин, бурувдеттараш А. Дахшукаев, В. Юрин, бурувдеттачун гlонча А. Кеда, кхыбараш. Цар бригаде къахьега итт шу совгlа ха я.

Цу юкъа укхаза хьахинвай кадраш хьахаржарен царна кхетам беларен белггалара система. Старопромысловски районa № 10 йолча школе бригадо профориентаце болх бу дукха ха я. Цу шефски балха хьалхара бехктокхаме ва цхьан хана цига дешаш хинна КПСС членалда кандидат воа Губанов. Массехк шу да цу школе дийна баьинарен мара бригаде балха хаь ца ийбу. Уж а кийбац моллагlа бараш, Хьазцачов рекомендаци лу зlамига саг шийна дика вовзача, бурувдеттачун боах цунна дукха безилга хоача бригада членоа. Керда балха воагlачун доаш тlехьара къоастадау бригада активо цунца къамаьл даьчул тlехьагlа.

Керда хьамйцар хьожаву шийна рекомендаци евначун смене. Партгруппа собране хержа хьехамча волазу цуна хьажа, цуна новкъостал а хьехар а де. Вахара йоккха опыт, профессиональни кийчо йолча, нахаца lымерла а болх бе а ховча бурувдеттарех И. Лопатинах, В. Юринах, бурувдеттачун гlончах Н. Ковалах къонача болхлой дика хьехамчаш хиннаб. Цар уж lомабу бурувдеттачун говзал дукха еза, мехка энергетически потенциал алсамъяккхара хьалхара бехктокхам кхетабе.

Хьокхаме да бурувдеттачо А. Дахшукаева шефство лелаяра масал. Техникум яьккхачул тlехьагlа бригаде вера Яхороев Ваха. Къоначо болхлочоа шийна профессиональни а вахара а опыт дlаллара ха кхоацар бригада ветерана. Хlанз В. Яхороев дика специалист, КПСС член ва, общественни вахаре хьинаре дакъа лоац цо, бурув деттачи балхий управлене лоархlаш сий деш ва из.

Цу тайпара масалаш кlезига дац. Шоаш хьехамчий И. Лопатина, В. Юрина новкъосталца дика бурувдеттараш хиннаб къонача болхлоех В. Макаровх, Н. Лихоманах.

Теркаи тlаоза да цхьаькха. Шоайла боккхагlа болхлоша lомабаьча къоначарех керда балха хьанйнорий дика хьехамчаш хул. Хlаьта из хlама бригаде чlоагlа хьалоацаш могадеш да, хlана аьлча, ший ийсархочо болх мишта бе беза хьахьокхаш хилча зlамигача сага кхы а дикагlа къахьега безам боагlаргболга кхетадеш ма дий.

Байна хьалхенна латта экономически декхараш кхоачашдаро, — аьннад Леонид Ильич Брежнева, — халкъа боахама ерригача звеньяшка творчески гlулакх деладела, лакха бехктокхоми чlоагlа дисциплинеи хулга дlаделхаргда... Из доагlа производстве юкъарчал доаш дакъа лоацараштa. Станока тlа латтача, кхай тlа е чертежни стола тlа къахьегача хlаране шийга хатта доагlа: деррига а даьйй хьогl из кху а овсарегlа, дикагlа болх бара, материалаш кхоара ха дехьа ца йоаяра».

Коллектива членашкара хьадехараш иштта доала хьахьокх бригаде хиннача цхьан хlамо. Укхождинате дийнна ваьцначул гlехьагlа бурувдеттачун балха тlа хьожаве ше аьина, заявлени елар А. Русанова. Из йийцар коллективо. Болхлочуна дезаргдолаш дацар цига хинна къамаьл. Новкъосташа гуччахьа дийцар но балха тlа дувлийтача гlалатех, хlаьта хlанзарчоа А. Русанов кердача балха тlа из хьажаве а лаьрхlар. Буровой начальника тlадиллар къонача болхлочоа гlо делга, из нийсача наькъа тlа воаккхилга.

Иштта доагlар дикка хьадехаре принципиальноста, дог-цlена хилара урок елар бурувдеттачун гlонча. Хlаьта из эгlазахар сиха дlадаьлар. Кастта цуна хайра датардар гуттахьа дlаалар бригада вахара занон долга. Укхаза деррига дешаш цхьана къестаду, цхьаьне а къайле яц. Хlанз А. Русанов говза бурувдеттар, КПСС член ва.

БУРУВДЕТТАРИЙ бокъонца йола школа хиннай бригадах. Укх тlехьарча шерашка цига кийчаьа тхьо бурувдеттар, итташ болча болхлоша разрядаш лакхъяьй, дика практика чакхъяьккха пхиъ къона специалист производства тайп-тайпарча участкашта кулгал деш ва. Бригаде болхло хинна Т. Залялутдинов хlанз буровой начальник ва.

Кадраш лорар, коллектива барт чlоагlбара даим йоакхо яр, хьехамчал лелабар бахьанце кадраш хувцилга дlадаьккхад, дlаводаш вар бехктокхамеча балха тlа хьожавича мара воац. Массехк шу да бригаде къахьега дисциплина толхаь моттиг ца хула.

Дикача дас санна вай срригача торовех кхетамца пайда эцарал лоархlамегlа деххар дац хlанз аьннад нох Брежнева столица Бауманский хоржамий округа харжархошка вlашагlкхийттача хана. Уж дешаш чlоагlа къоабалдеь тlайнйад бригада членаша.

Бурув тохача керда мел дар майрра юкъедоаладу Г. А. Шуликина бригада. Укхаза техкар АВ. ОС244, 5С3Н яхача серет «СевКавНИПИнефть» конструкцех дола осташ. Серийно арахецарел 4—5 эза дукхагlа бурув тох цу тайпарча цхьан осто. Хlаьта цу институте 2АН190, 5С3Н яха остаца 4 эзар метр кlоарга тохача хана цхьан остапа 326 метр бурув техар. Советски Союзе цу тайпарча хьалагна бурув тохара рекорд я из. № 17 йолча «Северо-Минеральная» скважинана бурув тохача хана кердача конструкцех йолча обсадни турбех пайда эцарах 6,5 эзар сом пайда хилар.

Тlехкlоаргача скважинашта бурув тохара техникен технологи эргайоалаш тоачча творчески дакъа лоац коллектива беррагачо членаша, хlаьта цар шоаш кердадараш кlезига юкъехувлац. Бурувдеттараша предложени елар глинисти раствор дикагlен цlенагlен хилийта аьнна. Промывочни коачала обаботка еча хана керда химреагенташ юкъейтьар. Из бахьанце дукхагlа бурув техар цхьан осто, химреагенташ кхойир. Хlаьта желеинстий концентраташта меттел съзача баритови утяжелителах пайда эцарах 0,6 эзар сом кходаьд.

Шоай даьъа юкъехувь рационализатораша. Алхха укх шера буровой начальника Г. А. Шуликинeв слесара Г. И. Голоблеяя еннача шин рационализаторски предложене тоьай боккха пайда баьб.

БРИГАДА къахьегама овсарле айяра, профессиональни говзал лакъяра доккха новкъостал цу хьалхалаттача опытах пайда эцаро. Укхаза вlашагlъеллай коммунистически къахьегама школа, цига lомаю бурув деттача кхыча бригадий опыт, шоай сменай балхи кlоаргга анализ ю. Бурувдеттараша доагlаш бола мах бу Грознески УБР-ерча Алпатовская-1 буровой начальника нов. Мау болх вlаштlехьбаккхара. Цига хиннача Г. А. Шуликина дийцар шийна бlаргадайнача дика мел доачох. Къаьстта тераам тlабахийтар шоашта доаллахарча № 14 йолча «Северо - Минеральная» скважина Коанкхача А. С. Гребнева бригада опыт lомаяра.

Цу дерригнех доаха гlулакх хилар. № 14 йолча скважинана бурув тохаш песчаноалевролитови пачканеи нижнемайкопски тlоанаштен чакхбоалача хана мехкдаьттен гази гучаелхарца цхьана ковчал юар, циркуляци йоара. Из дlадаккха гlерташ дукха ха йоас йийзар. Цхьабакъда, из деррига а тергалдир № 17 йола «Северо-Минеральная» скважинина бурув тохача хана. Геолого - технически наряда а нсагlа коррективаш яр, режимни параметраш нийса лелаяр, бурув тохара чlоагlа технологически тlахьожам оттабар бахьан долаш бригада йиш хилар новкъа хlама ца эккхаш скважинана бурув тоха. Из де аьттув балийтар Ш215, 9СГН яха осташ юкъелоалладаро. Цхьан остада 23,8 метр бурув техар, сахьата бурув тохара механически сухал 1,9 метр яр. Лоалахарча скважинерчул 25 процент дикагlа дар уж хьоккхамаш. Хlаьта из баьнце бригада кхы тlа 15 эзар сом кходир.

Шоай а сменин а говзалаш кlоаргагlа lомаe, бурув тохийга доагlача тайпара леладе гlерташ ба коллектива беррига членаш. Керда скважина кукха дlайолаллехьа технологически, технически, геологически, экономически, службай специалистаща цхьана лоаца конференци хул бригаде. Цига болхлошта ковлийт бурува тохара белгалонаш, оборудованех, материалех дикагlа пайда эцара, ха кхоара вахьаш.

Сихен дикен баь ца lеш, рузкъа кlезига дlаухийташ а болх бе гlерт Г. А. Шуликина бригадера бурувдеттареш.

СУРТАШ ТlА: буровой начальник Г. А. Шуликин. Бригада членаш (аьрдехьара аьттехьа) бурувдеттачун гlончий А. Кеда, С. Чавус, лаборантка Л. Иоанова, бурувдеттар Н. Лихоман, бурувдеттачун гlонча В. Федоров.

И. ПЛИЕВЕИ, А. РОМАНОВЕИ суртащ.

Реагентех, доагора - смазочни материалех, цементах, электроэнергех кхетамца пайда эцара даим йоакхо ю цар. № 17 йола «Северо-Минеральная» скважина йоанкхача хlанзале 811 эзар сом кходаьд цар, планагlа 412 сом долча пхьа метр бурув тохарга дlадахийтар 251 сом да. Цу гlулакха къаьстта терно ю коммунист Н. Лихоман керте латтача хьалхьа тlаьхьожамаш. Цун новкъосталца укх шера бригадо 233 эзар сома мыьха материалени реагенташи кхойяр.

Парте XXV съезде белгалдаьккхар партийноста кlоаргагlа компетентности, дисциплина инициативаеи гlулакх творчески леладарен тархан хила дезилга.

Уж деррига дика гlулакхаш шийх доахнаш ва буровой начальник Г. А. Шуликин. Коллектив кхоэваш тlадиллача гlулакха хьалхара хlаране бехктокхам лакхбеш, бригадана хьалхашка латта декхараш кхоачашдаре нах сарцагlбоахаш хьавоагlа из. Хьинарс вахара позици йолча, боккха общественник болх беча — Георгий Александрович бурув деттача балхий Старогрозненски управлене партийни комитета член ва. Нахаца lимерза, цунца цхьана доагlар хьадехаши принципиальни а йолча цуна гонахьа кхоллаеннай барт бола интернациональни коллектив.

БРИГАДАНА лостам телаш яр а цун дог а да вах коммунистах латта партгруппа (партгрупорг Б. Н. Макаров). Производственни заданеши социалистически декхараши кхоачашдара коллектив сарцагlйоах цо. Цу гlулакха пайда лц балха тайп-тайпарча формаши методехи, хlаьта къаьстта лоархlам бу партийни собранеи. Дукхагlча даькъе уж хьайийлла ю.

Группа дукхагlйола собранеш оперативно чакхйоах, обсадни колонна йоацаш дисача хана ахьар санна. Цхьабакъда, царна хьалхе а кийчо ю. Партгруппа беррагача членаша кийчъю собрани. Собранс повестка чlоагlъяь плалехьа буровой начальникаца дагабоал укхаза, профгрупорган группко меорган фу хет хьох. Цо тlора лу коллектива вахаре лоархlамегlа дола дешин дукха уеттаде, уж нийса къестаде.

Коммунистий авангардни лоархlам къахьегта гучабоал уж социалистически яхье хьалхалаттараш хиларца. Лоаццача хана коммунисташ шоай собранешка дийцар укх тайпара дешаш: «Коммунистически къахьегама школе лаьттешта кийчо арах», «Бурувдеттачун В. А. Юрина смена балха опытах», «Партгруппа коммунисташа шоашта тlадехка гlулакхаш кхоачашдарах», «Кагирхоша рационализаторски балха юкъе даьъа лацарах», «Буровик» ахача газета редколлеге балхах», «Халкъа дружинник балхах», кхыдареш.

Хьайниллача партсобранешка юаш коллективо беттал, квартале, шера баьча балха итогаш. Коллектива хьалдашка латта декхараш кхоачашдара боннхача лоархlаме да тlаьнйь решенеш ханнахьа кхоачашъяр. Коммунистанша белгалдаьха кхоачамоанараш цlендаь дlададар.

Партгруппа даим йоакхо е ю хьал а лувц хьехамчаш, цар балхага хьеж, къаьсттаа гlулакхашта анализ ю. Хьалхагlа белгалдаьккхадар алкха профессиональни говзал лакхъяра мара хьехамчаша йоакхо яц, аьнна. Из критика нийса кхета а ль, къонача болхлошта идейно - политически кхетам балара, мукъача хана цар фу ду хьажара терно е баьлар хьехамчаш. Хlаьта цох доккха бернат а даьлар: хlанз кхо сег школа чакхйоаккхац ва, шиъ мехкдаьтта техникуме йоаша вала кийчлуш ва.

Партгруппа цахадаш йоакхо ю коммунистий мугlараш шердара. Парте дlаэцар бригада болхлошта кхетам балара лоархlамегlа дола гlулакх да, аьнна хеташ ба укхаза. Масала, дукха ха йоацаш бурувдеттарий гlончий хинна А. Русанов. В. Яхороев. В. Савин хlанз бурувдеттараш ба, уж парте дlайийнаб, кхыча коллективашка гlулакхаш тlа хьоваьб.

Партгруппа бална тlа йоккха моттиг дlалоац социалистически яхь вlештlехьаккхара леланна. Моттийга а ца лелаеш, къахьегама овсаре лакхъяра, коммунистически хьисапе болх бе нах lомабора тlаерзаь яхь лелае гlерт укхаза.

«Тlехьабусараш боацаш бе болх» ахача девизагlа къахьег яхье баьшараша. Ди бийса массаза доал яхьа итогаш ю, уж «Социалистически яхьа экрана тlа» хьахьокх. Сменерча хlара сага балха дикала къаьстта мах бу. Цу гlулакха лаьрхlа буровой Цlеча уголоке «Хlара балха денна—дикала 3нак», ахача девизагlарча социалистически яхьа экран лелаю. Укхаза я беттен шерен планаш а социалистически декхараш а кхоачашдара бригадни график. Социалистически яхье котбаьинарашта поощрени ара мастера фонд бетта итогашка хьежжа дlахоха ерь бригада юкъарча собране. Из деча хана теркал ду хlаране юкъедикьа даньа, чакхъяха операцеш чоалхане хилар е ца хилар, балха моттиг лелаяр, кхыдареш.

Буровой начальник Г. А. Шуликин керте латтача коллективо барт болаш тlатеlлак хьийгача хьина лакха мах баьб. 1978 шера итогех цуна еннай «СССР мехкдаьтта промышленноста дикагlа йола бурув детта бригада» яха цlи.

УКХ шера а иштта дика болх беш хьайоагlа бригада. Бурув тохара укх шера хьалхарча ялх бетта план 168 процент кхоачашъяьй цо, объединене гlолла хьалхара моттиг а йоаиххаш. Цо йиш хулийт пхе шера заданел совгlа 2000 метр бурув тохарга аьнна, тlайца социалистически декхар бригада толаме кхоачашдергхиларах бlубенна тема. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателанов Л. И. Брежнева № 1 йолча Нижневартовски бурув тохара балхий управленен «Главтюменьнефтегаза» № 2 йолча Сургутски бурув тохара балхий управленен болхлошка инженерно - технически болхлошка, гlулакхерча нахага, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешка дахьийтача моаршала жоп а луш комсомольско-кагирхой бригада коллективо кхы а доккхагlа дола керда декхараш тlаийцад: ялх шерея ах шерен план ВЛКСМ 61 шу дуза дий хьатlаотташ кхоачашъе.

Сиха, дика, кlезигагlа рузкъа дlадохийташ тlехкlоарга скважинаш яхара Г. А. Шуликина бригада опыт республика ерригача бурув деттача бригадаша lомаe йоагlаш а, цхьан бригадо шера 5000 метр бурув тохара тlехьара социалистически яхь шерагlа йоаржаар духьа.

КХОАНА — МЕХКДАЬТТАИ ГАЗОВИИ ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

«Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттен гази йоахача шоллагIча цехе кIезига бац хадданза паччахьаьнхен плана тIаийца социалистически декхараш тIехьхоачаш а деш, дхье хьалха латташ бола мехкдаьттахой. Царех цаI я мехкдаьтта доаха оператор, коммунистически къахьегама ударник Анисина Любовь Ивановна. Хьинаре гIахьегарал совгIа шии бехкагIа цо балха тIа хьовзам хилийта цхьа моттиг вийлац.

СУРТА ТIА: оператор Л. Анисина.

Н. ПЛИЕВА-сурт.

Къона нидраш кийттьен йола бригада а хиша дIаоттай «Старогрознефть» НГДУ скважинашта текущи ремонт еш йола мастер Солнышкин Дмитрий Семенович керте латта коллектив. Ший опыт дог раьза долаш дIалу бригадира къонабаршта. Грозненски мехкдаьтта институтерен техникумерен 60 студенто шоай практика чакхъяьккхай цу бригаде.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) воккхагIвола оператор П. Елкин, Грозненски мехкдаьтта институтера практикант С. Хардумли, мастер Д. Солнышкин № 12-20 йолча скважинана ремонт еча.

Л. РОМАНОВА сурт.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ДIАХЕЦАЦ

Карара шу дIадоладелчахьа планал совгIа 39 эзар тонн мехкдаьтта диккха декхараш тIаийцача 41,4 эзар тонн мехкдаьттен 17 миллион кубически метр газа лакхалаьрхIача 46,6 миллион кубически метр газ яьккхай коллективо, хIаьта 6343 метр бурув а техад. Производства чурча хоронех пайда эцара чотах 0,3 процент къахьегама овсарле лакхье декхараш тIаийцадар мехкдаьттахоша, бакъда из лакхъелар 1,6 процент.

Социалистически декхараш толамца кхоачашдаро торо елар воркI бетта планал совгIа 622 эзар сома товарин продукци мехкалъяккхен кхы тIа 556 эзар сом пайда бен.

Уж хьокхамаш дахьад мехкдаьттахоша шоай ниа тIабахийта къахьегарах, чура тороеш хьагуча а йоахаш, царех кхом беш пайда ийбарах.

Из декхар толамца кхоачашдара лерде шин лостам ба. Уж да лахара-тохнама бурув тохара эффективность лакхъяри хьадийлла дуккха йолаш доача нараганочокракски мезозойски мехкдаьтта доаллача тIоапашкара хьадоаккхаш дола мехкдаьтта дукхагIа хилийтара деш долча балхашта интенсификаци слееи.

Мехкдаьттен гази лахара генеральни лостам хиларах тарра лакхерча тIоаний туха кIал 6000 — 7500 метр кIоарга тохкамаш де лаьрхIад. ХIанз «Грознефть» объединени мехкдаьттен гази лахара тохкамаш дере бурув тохаш да Нохч-ГIалгIай АССР доазон тIа 31 моттиге, Грузински ССР 3 моттиге. ИттлагIа пятилетка дIайолаелча мехкдаьтта доалла «Андреевская», «Северо-Минеральная» шиъ нарда моттиг, диъ керда мезозойски тIоапаш хьадийллад, лоархIам болаш шердаьд Правобережни кхачаро мехкдаьттен гази йоалла моттигаш тохкилга.

«Грознефть» объединене геологически служба «СевКавНИПИнефть» институтаи мехкдаьтта института Iилмахошаи цхьана Х-чеи ХI-чеи пятилеткашта лаьрхIа къоестадаьча лостамех цхьанадолча дакъе пайда эцаро торо хилийтай мехкдаьттан гази промышленни гопзеп совъхара пятилетки план кхаь шера кхоачашъе, лахара-тохнама балхий эффективность лакхье. Цу гIулакха юкъе доккха дакъа дилхьад Старогрозненски, Грозненски, Горячеводски бурув тохара балхий управленей мехкдаьтта лехарий коллективаша.

1300 совгIа геолого-технически мероприяти балха юкъеяхьаро 1978-ча шера 200 эзар тонн планал совгIа кхы тIа а мехкдаьтта даккхийтар.

Мехкдаьтта доаллача тIоапашта искусственни низ тIалоаттабара методаш юкъейоалаярах мехкдаьтта даккхар лакхлуш да. Брагуны, Октябрьски яхача мехкдаьтта доаллача моттигашка лакхерча мела тIоанашка чуухийта хий дукхагIа да, цо торо хилийтай проектии хьокхамашка кхача. ТIоанашта ниа тIалоаттабарца доаккхача мехкдаьттах ерригача объединене укх тIехьарча шеранаш мелови тIоанашкара доаккхачох 60 процент хул.

1978-ча шера дIадоладаьча тIоапашта низ тIалоаттабара керда методаш юкъейоалаяра балхаш. Уж да Гойт-Корт яхача моттиге XXIII-ча тIоана чу боккхача низаца газ чуахийтар Къулбехьен Вознесенске XII-чеи XIII-чеи тIоанашка Iы чухецар, Староромысловски мехкдаьтта доаллача моттига XII-ча тIоана опытни участке щелочни хий чуахийтар.

Уж планаш чакхъяхаро торо лургья мехкдаьтта хьаккъестадара боарами тIоанашкара хьадоаккхача мехкдаьтта коэффициенти закхье.

Объединенеа чуйоагIа бурув тохара предприятеш кердача хIанзарча оборудованеца IалашIьяй. 6,5—7 эзар метр кIоаргача скважинашта бурув тоха доладаьд БУ-200 яхача опытни бурув детача установкашца, бурович хьалъеш я типовой схемаси линейно-сетевой графикеи лакхденнад йоккха эффективность йолча остий кердача таннаех пайда нийбелга.

Чакхдоахаш да химреагенташ лоттаяреи уж дIакхахьийтареи комплексни гIулакхаш. Скважинаш цIенъеча, тIоадала обработка еча юкъекхуъь эффективни хьярсагенташ, масала, КССБ-4 яха порошока хьисаре яр, бентонитови топпар, иштта кхыяраш. Иштта дIадоладаьд известково - битумни маркхаца бурув тохилга. Шерра юкъейоалаяь я бурув тохара балхий процессана телетIахьонам лоаттабара система а.

Производства процессашта автоматизаци механизаци яра дакъе объединене мехкдаьттен гази хьагулъеча система реконструкци яьй; «Спутник» яха 20 блочни автоматизировании замерни установка оттаяй, «Октябрьнефть» НГДУ № 1 йолча мехкдаьтта доаккхача цеха комплексни автоматизаци ерга чакхдаьккхад.

Боккха теркам тIаухийт тхо долча хIара балха моттиге творчески инициатива детIайоалара, рационализаценеи изобретательстванеи — чура тороеш лахара бухбунзача хьастана. Объединене рационализаторашен изобретателашен енна 596 эзар сом пайда беш йола 562 предложени производствана юкъейихьай. Iилма - техническе хоамашцара хьийца мероприятеш чакхъяхаро 420 эзар сом кходайтад.

Йовхала - энергетически ресурсех кхом беш хьурмат деш пайда ийбара чотах карара шу дIадоладелчахьа 3 850 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 544 тонн условни доагор, 600 эзар гигакалори йовхаль энерги кходый.

ИттлагIча пятилетке производствана хьалхашка латта декхараш толамца кхоачадеш хилар айхха дувладенна да социалистически ях вIаштIехьйоаккхилга тоадарца.

«Грознефть» объединени цкъа саина дукхаза а когайнай Нохч-ГIалгIай АССР промышленни предприятешта юкъе йоаналзча социалистически яхье.

«Грознефть» объединене кхаь шера вIаштта дIа ца хецаш лелаю мехкдаьтта промышленноста Министерстваи мехкдаьттаи газови промышленноста болхлой профсоюза ЦК-ен карара кара тела Ще байракх.

Пятилетка диълагIча шера шерра ярка а яьркан хьал а лавцай Карабулакски УБР Ю. Мовлаева кулгалдеча вышкомонтажникий бригада ихе шера план В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхоачашъе, аьнна дIаболабаьча болама тIехьа яьрка социалистически ях.

Хьалхаяттача профессех йолча 10 бригада, йиъ предприято шоашта юкъе Старогрозненски, Малгобекски, Грозненски, Октябрьски технологически транспорта управленеш а йолаш, хьалхьад из патриотически болам.

ХIанз 24 бурувдеттарий бригада, шоашта юкъе Старогрозненски УБР-ра Н. Шулинина, В. Швецова, Горячеводски УБР-ра С. Мадаева, В. Мехедова, Октябрьски УБР-ра Я. Найпака ираш а йолаш, скважинашта капитальни ремонт еш йола 7 бригада: «Сунжанефть» НГДУ-ра А. Махнычева, «Малгобекнефть» НГДУ-ра Н. Литвинова, И. Погорова ираш а йолаш, скважинашта лаьттан кIал ремонт еш йола «Октябрьнефть» НГДУ-ра Зайцевеи Петрученкои шин бригада 1980-ча шера чотах къахьегаш я.

Боккха къахьегама толам баьккхаб мехкдаьтта промышленноста Министерстве дикагIйола бурувдеттарий бригада аьнна 1978 шера цIи яьккхача, буровой начальника Г. Шуликина кулгалдеча Старогрозненски УБР-ча коммунистически къахьегама коллективо. Цу бригадо укх шера 31 январе пятилетка кхоачашъярах рапорт делар.

«Малгобекнефть» НГДУ скважинашта лаьттан кIали капитальнии ремонт еча цехерча мастера А. Коноева кулгалду бригада а я цхьайттлагIча пятилетка чотах къахьегаш. ДIадахача кхаь шереи ах шереи бригадо 23 кIоаргача скважинана ремонт яьй.

Шоай хьинар кхо ца деш дегаш ураоттадьы болх беш ба «Грознефть» объединене мехкдаьтта доахараш пятилетка лоархIамегIа долча укх диълагIча шера.

Социалистически яхье хьалхе лелаеш ба шоай гIулакха бизза бола мастераш Грозненски УБР вышкомонтажни цеха начальник М. Бурляев, Горячеводски УБР буровой начальник М. Чабаев, слесарь И. Абозин, Старогрозненски УТТ водитель И. Муртазалиев, иштта кхы дукха бараш.

«Грознефть» объединене мехкдаьттахоша шоай хIара доккхача къахьегамца дIадойлача хена а лаьха дIахьоргья социалистически яхьа байрахи, иттлагIча пятилетка диълагIча шера заданеши КПСС XXV съезда решенеши ханал хьалха кхоачашъеча шоай дакъа юкъе а хьорга.

В. СВИНЦОВ,
«Грознефть» производствении объединене генеральни директор.

БЕРРИГА НИЗ ТIАБОХИЙТАРГБА

Республикерча мехкдаьттахошта хьалхашка латтача декхарех керттердар толамца кхоачашдаьд: мехкдаьтта кIезигдалар лаьгIдаьд. Геолого-тохнамий балхий эффективность лакхъяра лерда тIа хьоеш я тIайоагIча пятилетке мехкдаьтта доаккхилга лакхдергдола тенданме бийдала бала.

«Грознефть» объединене доахкта толимашта юкъе кIезига дакъа дац «Сунжанефть» НГДУ къахьегамхой а.

Ерригача коллективо низ тIабахийтта къахьегаро торо хилийтар доккхийча декхарех толамца лоархIабе, ханал хьалха лакхача технико-экономически хьонхамашца иттлагIча пятилетка кхоалагIа шу чакхдаккха.

Укх шера баркI бетта задани а толамца кхоачашъяьй коллективо. Планал совгIа 1200 тонн мехкдаьттен 10350 эзар кубически метр гази яьккхай. Уж хьокхамаш даьхад къаьнача скважинашка интенсивно хий тIадаьинача хьалашка, керда тIоанаш хьа а ца деллаш, мехкдаьтта доаллача моттига разработка яь йистейоалаш латтача хьалашка.

Шу долалуш хьадда планаш оттою геолого-технически, организационни мероприятеш, керда техника юкъейоалаяра, къаьнарча скважинай фондера доаккха мехкдаьтта дукхагIа хилийтара тIасрзаяь йола мероприятеш чакхъяхара.

Уж планаш кхоачашъеча доккха дакъа лоац мехкдаьттен гази йоахача бригадай мастераша И. Летникова, П. Еремеева, бокхагIйолча операторашa М. Мотильне, Н. Крутлова, М. Карачила, С. Бельтоева, промысла воккхагIволча геолога В. Володина, промысла заведующе В. Синяткина, производственно-технически отдела йоккхагIйолча инженера, НТО учени секретара С. Карташовас.

«Сунжанефть» НГДУ хIара шера чакхйоах керда техникеи хьалхалатта технологии балха юкъейоалаяра, управлене специалисташа Iилманца цхьана уттаеча пхьаний лард а хинна дIаоттача геолого-технически мероприятей йоккха комплекс.

Масала, дIадахача шера керда техникеи хьалхалатта технологии производствана юкъеяхьаро 83 эзар сом кходайтад, хIаьта карара шу дIадоладелчахьа кходаьр 81 эзар сом да.

ТIоанашта низ тIалоаттабар духьа лакхерчен вIаларчен мела тIоанашка хий чухецаро кхы тIа даккхийта мехкдаьтта 84700 тонн дар, хIаьта пятилетка кхаь шера даьккхар 373100 тонн дар.

Карабулак - Ачалуки яхача мехкдаьтта доаллача моттига кхы тIа а разработка яра прогрессивнигIа долчи методех пайда эцаро торо хулийт дуккха мехкдаьтта доаккхилга лаьгI да делийташ дитен къаьнарча тIоанашкара юхедиса мехкдаьтта хьадоаккхилга лакхден.

ТIехьарча шеранка геолого-технически мероприятеш чакхйоахаш хилча къаьнарча йоаэаш йолча методех пайда ийца ца Iеш, дукха а керда методаш балха юкъехухь. Мехкдаьтта доаккхилга, из халкъа боахама даим дIахьалхашкахьа уха дакъа да Iилмани техникаеи карагIдиннача тIехьарча кердадарех пайда а ийбеш.

Тха коллективо укх тIехьарча шеранка производствана юкъедихьад кIуви парафини дIа ца летийтарца къовсам лоаттабар духьа насосно-компрессорни лифташта бутил-бензольни фракцеца обработка яр, 2 фазин топаца обработкаш ярреи высокоокислении битум чухецарцеи скважинашта бурув тохача моттиге тIадодача хин селективни изоляци яр; бурув тохачара хьадоагIа мехкдаьтта дукхагIа хилийтар духьа тIоанашка пепонкислот, серни кислота, оксидот чухецар саина йола методаш.

Укх шера къаьстта теркам тIабахийтаб оаха туха кIаларча тIоанашка мехкдаьтта доалла керда моттигаш караерзаярца дувзаденнача дешашта.

Оаха НГДУ деррига структурин доакъой дикагIболча инженерно-технически балхахошцеи управлене аппаратаци цхьана объединене духхьашха план оттайр, 600 атмосферага кхоачача лакхача давлененци продуктаца сероводорода лакха концентраци углекислота а йолаш йовхалцен скважинаш караерзаяра. Иштта оаха техкар № 12 йола ДаьттагIара скважина. Цунах хьекинар дог гIоздоаккхаш да. Цигара тучаяьнна газ промышленни я, хIаьта кастта цу скважинана эксплуатаци е йоллергья.

ХIанз тха коллектив мехкдаьттана учет яра узел балда юкъейоаккхаш я. Цо торо лургья резервуараш а йолаш мехкдаьттана учет е.

Доккхий декхараш латт тха коллективa хьалхашка, хIаьта оаха массане тхоашта могар а дергда планаши тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара.

А. БАЛАЕВ,
«Сунжанефть» НГДУ мехкдаьтта доаккха оператор.

Ца. Г. К. Гавриловаи М. С. Ибрагимоваи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни гIишлонхо» аьа сийлен цIи яларах дола

УКАЗ
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

Республика мехкдаьтта промышленноста объекташ хьаьлйара дакъе доккхий гIулакхаш карагIдуларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни гIишлонхо» яха сийлен цIи лойла:

Гаврилов Георгий Корнеевича — «СевКавНИПИнефть» института гIишлон отдела начальника.

Ибрагимова Мариа Сембиевнана — «Грознефть» объединене гIишлон-монтажни управлене бетонщицана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1979 шу, 30 август.

Нов. З. Т. Басханов Нохч-ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министралла хьожаярах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецам бу:

ков, **Басханов** Заиналбек Тимурович Нохч-ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министралла хьожаве.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1979 шу, 29 август.

Республика мехкдаьтта промышленноста предприятей болхлой группана Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленносте дукхача шерашка беркате болх барах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Батанов Увайс Ахмадовича — Грозненски ремонтно-механически завода токара.

Бельтоева Салт-Ахмет Диресовича — «Грознефть» объединене «Сунжанефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управлене мехкдаьттен гази доахара волча оператора.

Гадаев Махьмада — «Грознефтегеофизика» треста сейсмически парте автомобиля водителa.

Заиев Абдурашит Балавдиевича — «СевКавнефтегазпереработка» объединене Грозненски газ чакхйоаккхача завода слесара.

Ключникова Прасковья Филипповнана — Къилбаседа-Кавказски магистральни мехкдаьтта проводий управлене «Грозный» яхача мехкдаьтта дIаухийтача станце оператора.

Любимцева Вера Георгиевнана — Карабулакски химически реагентий завода аппаратчица.

Макаров Борис Николаевича — «Грознефть» объединене Старогрозненски бурув тохара балхий управлене бурильщика.

Мусиев Рашид Исаковича — «Кавказтрансгаз» объединене автомобиля водителa.

Шалимов Леонид Владимировича — Къилбаседа-Кавказски промышленни района гуттакъа газови мехкдаьттаи фонтанаш ца хилийтарах уж дIахарахи йолча Грозненски военизированни отряда респираторщика.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1979 шу, 30 август.

Доазол дехьара

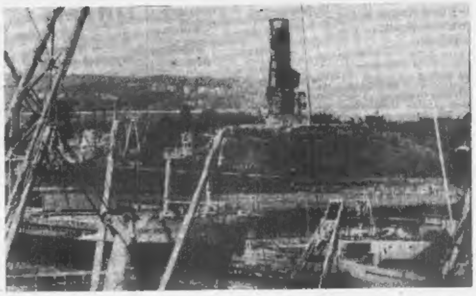

ПОЛЬША. Гданьски залива йистера Вестерплатте турпалашта дегIа монумент.

Цу моттиге 1939 шера 1 сентябре эггара хьалха дийлар, адамле шоллагIча дунен тIема цIера юкъаэзе дола тоапий таташ. Цу дийнахьа 4 сахьати 40 минути Iуйрийна яьлча, воркI дийнахьа цу моттигашка «доттагIлен визитагIа» хьовшал деш хиннача «Шлезвиг-Гольштейн» яхача немций броненосеца польски эскарашта тоапаш йолайир. хIаьта броненосеца тIоманхоара арабаьлар диззача кIира хьулалуш хиина фашистий десантникаш. ВоркI дийнахьа 188 польски салтийн эскараши майра духьал лаьттар виъ эзар гитлеровцана.

ХIанз Вестерплатте фашистски Германеца духьаларча тIема эггара хьалха духьалъэттарий сийна нах лерате уха моттиг хиния дIаэттай.

ЦАФ—ТАСС сурт.

ТАХАН 40 ШУ ДУЗ (1939 ш.) ФАШИСТСКИ ГЕРМАНЕ ПОЛЬШАНА ДУХЬАЛА ТIОМ ХЬОАБАЬ. ШОЛЛАГIА ДУНЕН ТIОМ БОЛАБЕННА

Из кхы цIаькха хилийта йиш яц

Укх деношка — дукхаза эгIа — хьежар со шовзткъа шу хьалхарча трагически киноленташка. Вестерплатте, шоллагIа дунен тIом болабенна ха. Гитлеровцашта Польшана оккупаци яь шераш. Освенцим. Варшавски восстани...

Экрана тIа хьежар со сатийна воацаш. дог лазаш. Фашистски самолеташа бомбаш чуетт машаречa городашта... Йохаеш Iовlашка ухийт Iалаьмате хоза архитектурин произведенеш... Нах Iолег, е цIерала боаг, полигонашка фанера минеш санна. унзарча фильмашка маненсэш санна...

Бакъда, хIанз а адамле тIема кхерамах кIалхара ялаза я, агрессе ниайн хIанз а тарлу дунен тайп-тайпарча районашка тIема цIераш летае. Цхьанне а боъо ац уж тIема конфликташ «локальни» характер йолаш я яхача уйлашца, из тIом «шийн бац» яхача уйлашца сатийна вагIа.

Нагахьа санна 1939 шера 1 сентябре эггара хьалхара гитлеровски бомбаш польски городашка чуетта йолаьнча тана из драма европейски театр а хинна дIаярзьа аьнна хеталуш хиннадале, пул тIехьагIа ши шу далалехьа. 1941 шера 22 июнал тIехьагIа, германски деиннеш советски лаьтта чуйолаелча цу тайпара хеталуш хиннар дIадаьлар.

Болабелар тIом, из чакхбаларах европейски паччахьалкхений хиина ца Iеш кхыча континенташкарча мехкий а кхел тийша йолаш хиина тIом. Дерригача дунен тIа демократи аьнна мел долча хIамана, паргIатон, социальни пийсхон, гуманизма ерригача идеашта духьала яьлар фашизм. ХIаьта ийшар, эшанза аргйоацача кхаьчар. Бакъда, из йохаяра нах боккха хилар — бомбаь 50 миллион совгIа нах, йохаь хIалакьхьи йоагаяьи бIаьш эзараш городаши юрташи.

Дага доагIа сона 1 сентябре сай города бомбаш чуйийтта. дагабоагIа сайна тIаэтта бера боккха кхерам. Сона дага доагIа тхоай лаьтта Советски Эскаро мукъадаьккха, тIаккха тIом йистебаьнна, нах Iалаьмате чIоагIа гIадбахар, из трагеди кхы хургдоацаш хиларах, бомбаш металлолома дIачулургхиларах, хIаьта танкаех тракторааш е мегаргхилараз тешаш хилар — дика дар-кх планета тIарча дика уйла йолча берригача наха вежарий хьисапе вIаши кулгаш хьалувцаре.

Хила а хиннад хIанз долаш а да дунен тIа эгIазлон низаш. Цар болабьаб «шийла тIом» — боарнабаьб кхохкам, ца тешам, кхерам.

Деррига халкъ оарцагI а даькха тхоай мохк юхаметтаоттабеш хиннад тхо, дIахо из хьалбеш хиннад, тхоаш, советски нах а санна дикагIа дахаргдолга кхета а деш, нагахьа санна оахош хьегача къинх цхьа дакъа танкашта, самолеташта, ракеташта дIадахийта деваргдоацаш хуларе.

Дунен тIа Iоабаьр мел боккха дуне хIалакдергдолаш низ ба кхетаду оаха тIема парадах, эггара кердагIа долча герза тайпаш юкъе а долаш еча маневрех йолча кинохроникага хьежача хана. ОСВ-2 яха Договор дикагIа довзача хана. Из Договор — къаьстта шийн тайпара документ да, эпохальни хила а тарлу. Гера Iоаделга социйдайтара тIадерзадьь дола из, цунца цхьана цхьаккха пайда боацаш, зене хIама из хилар а хьахьокх цо.

Дика да ОСВ-2 яхача Договора кIал кулгаш яздаь кхы е дикагIа хургда цунна ратификаци а йича цунна кIал кулгаш яздаь оагIонаш из кхоачаиде а йолаелча. Советски Союзах аьлча, цу гIулакха цо ше бехктокхаме лоархIаш хиларах тхо чIоагIа дог тийша да. ХIаьта дерригнех бокъонца тешаргда тхо ОСВ-3 яхача Договора хьакъехьара переговораш йолаенай аьнна тхоашка хоам бича.

Шовзткъа шу дизад 1939 шера из унзара сентябрь хиннача тIехьагIа. «ТIом» яха дош дицденнадац тхона, из къахьа. гIожа дош тхоай словара юкъера дIадаккха безам болаш тхо диле а. Социализмана фо санна чIоагIа эш машар. Дика уйлаш йолаш мел болча наха эш машар. Ерригача континенташ тIа.

ХIанз 34 шу да Европе тIом боаца. Бакъда, хIанз а дIадаланза да цун овлаш. Тхо къовсам лоаттабеш да царца. Оаха мел могар да а даьд, дIахо деш а да уж овлаш дIадахара. Хьалха хинна тIом тIехьарча хилийтара.

Эугениуш КАБАЦ,
польски йоазонхо.
(Интерпресс — АПН).
Варшава.

2 СЕНТЯБРЬ — ВЬЕТНАМА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА КЪАМАН ЦIЕН — РЕСПУБЛИКА ДIАКХАЙКАЯЬ ДИ

Мехка йоккхача промышленни центре Хонгайски кIора бассейне хьалхь йолаш латт горнообогатительни комбинат, хьалъеш и карьерай комплекс, доххаш латт машинаьккъаш автомобилий наьккъаш. Из болх бе йолаелча дика дукхагIа хургба халкъа боахама лоаттабу лакхакалорийна кIор.

СУРТА ТIА: Йоьски халкъа республика ловкъостал а деш хьалъеча горнообогатительни комбинате кIора сортировка еча секие.

ВНА — ТАСС сурт.

ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН ДЕШАРА КЕРДА ШУ!

ДЕША, КЪАХЬЕГА ІОМАБУ

ТХА ИНТЕРВЬЮ

ХьатІаэттад дешара керда шу. Тахан эггара хьалха бена болабелар школера гІургал, еха аьлар школай кошка берий оазаш. Хьехархой, дешархой, берий дай-наной доккха цІей да таханар дар. Цудухьа, хьатІаэттача дешара кердача шера хетадаь вІашагІкхетар хилар тха корреспондента Нохч-ГІалгІай АССР просвещене министра заместителца Татиева АртагІа Лейлаца.

— Лейла, вай республикера школаш мишта кийчъеннай Іа дийцача бакъахьхетар тхона.

— Нохч-ГІалгІайчуьра 478 школа и: 354 юкъера школа, 98 бархІшерара школа, 26 юххьанцарча классай школа, царна юкъе 15 школа-интернат а йолаш.

Укх дешара шерага уж дика а кийчъеннай. Капитальни ремонт яьй 44 школана, вокхарна текущи ремонт яьй, школаш дешарагойтарен техническия средствашца Іалашъяьй. Ала деза гІа, массайолча оагІорахьара къаьстта дикагІа кийчъеннай Гудермесера школаш.

— Ужжал йолча школашта дукха хьехархой эш. Кадрашца мишта Іалашъяьй уж?

— Бакъда, цу школашта хьехархой дукха эш. Къаьстта — математикаш, физикаш, химикаш. Укх шера вай школашка болх бе хьожаяьв 701 лакхера образовани йола хьехархо, царех 464 саг вай университето хьожаяьв, вокхаш кхычахьара тІабоагІаш ба. Уж боацаш юкъера образовани йола 540 хьехархо хьожаяьв Грозненски Гудермесски хьехархой училищашца. Бакъда, хІаьта а хьехархой тоъаш бац. Цу гІулакхах дика кхеташ тхоай хурдаь цун йоахо еш да тхо.

— Лейла, Іа ма аллара, дукха хьехархой ба керда тІабоагІаш бараш, царна чуІе цІеношт деав, мишта гІулакхаш эш. Цу хьакъехьа фу аргдар Іа?

— Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето тІехийца хьехархой къахьегами бытин товяра хьакъехьара сопам кхоачаш а беш укх тІехьарча хана, хьалха хиначул дикагІа тоаденнад хьехархой квартиращца Іалашбелгаи кхыдола цар бытови хьашташ кхоачашделгаи. Ер пятилетка дІайолаелча гІоне хьехархошта лаьрхІа 259 квартира хьалъяьй. Цу гІулакхо дикка новкъостал даьд частни секторе баха хьехархой кІоаннгаІа хилийтара. Хьехархой цІеношца Іалашбелга эггара дикагІа латт Ножай-Юрта, Надтеречни, Шаьле, МагІалбика районашка. Масала, Ножай-Юрта районе цхьа хьехархо вац частни секторе Іеш. Массехк саг мара вацваш Надтеречни районе а. ТІехьа тІайоагІача хана из гІулакх тоадара еш йоакхо а я тха.

— ХІара шера керда школаш хьалъю вай республике. Укх шера яьйий?

— Яьй. Ниттa укх шера, 1-ча сентябре кердача школашна деша гІорда Бамутера берш. Уххаьа хьалхьай 624 моттиг йола школа. Из тайпа школа хьайийллай Урус-Мартане, Зоне яьй 192 моттиг йола школа.

ХІаьта царел совгІа, Грозне а хьалъяьй бІарга са во долча берашта лаьрхІа йола вспомогательни школа. Царел совгІа хьалъеш а укх шера берш чудахийта лерхІаш а я керда школаш Карабулаке, «Новая жизнь» яхача юрта, Гвардейске, Давыденко, Дошлакхьий-Юрта, Хоаттане, Беное, Зандак-Аре, Татай-отарашка, Марвой-Мохка, Лакхерча Ца-Ведено, Уиушкерте. ХІаьта Грозерча № 3 йолча, Назранерча № 2 йолча. Уишкхой яхача юрта хьатІаеш я дукхача берашта йола пристройкаш.

— Ховш ма хилара, тахан школа лоархІаме декхар да дешар вахарца дувзар, дешархой къахьегама тІакхувш профессиональни лоетам болаш хьалхкхебар. МагІача хьале да из гІулакх?

— Укх шера дениз хІара районни халкъа образоване отделе дешархошта къахьегама кхетам балара лаьрхІа инспектораш хургба. Массейолча юкъерча школашка вашш болча гІирсаца кийчъь профориентаци 3,5 эзар кабинет хьайийллай. БархІшерарча школашка профориентаци уголокаш кийчъяьй. Мел йолча юкъерча школашта цу гІулакха гІо де лаьрхІа тІачІоагІъь я промышленни юртбоахами предприятеш. ХІанзе дукхача школаштеи боахамий организацештеи юкъера бувзам чІоагІбеннай. ТІайоагІача хана из бувзам кхы а чІоагІлургба.

— Вай республике дукха ба шоай декхар дика кхетадеш кхувш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам лушш хьабоагІа хьехархой. Царех массехк вовзийт вай тха газет дешархошта?

— Уж тайпа хьехархой дукха ба вай республике. Цар массане цІи яьккха варгвац, хІаьта аз массехк хьехархочун цІи йоаккхаргья. Царех ба ТІой-Юртара РСФСР заслуженни хьехархо А. Дзауров, Назранерча № 3 школера Шибилова, Яндарера С. Хаматукова, Гудермесерча № 1 йолча юкъерча школера А. Порошина, Шелковскера Н. Тихомирова, Гвардейскера Л. Мусаев, Новогорскера Р. Закриева, МагІалбинера Б. Льянов, кхы дукха баш.

— Укх тІехьарча хана партен правительствен школа хьакъехьа массеха сопам тІайийцаб, цул совгІа «Юкъарча дешара школай дешархошта мах боацаш учебникаш телагра доллара хьакъехьа» бар а болаш. Цар цІавкхаза а къаьгга хьахоьх вай мехка кхуш йоагІача тІехьенна дешар хьехлага, коммунистически доггуйла йолаш, партена, Даьхенна, советски халкъа мутІахьа йолаш из тІехье хьалхкхее езлга. Цунах фу аргдар Іа?

— Школашка кІоартта Іомаю школьни программаш, боккъонца бола специалисташ царех хьалхкхебе гІерташ. ХІаьта вилла волча специалисто ший декхар массаза а бехктохаме леладу, шерра боаржабаь лелабу дешархошта юкъе идеологически а политико-кхетама а болх. Тайп-тайпарча темаех — политически, эстетически, нравственни гІулакхех, атеизмах, культурах, искусствах лаьца лекцеш еш. Революце, ТІема, къахьегама ветеранашца вІашагІкхетараш хул, тематически сайреш ю, кхыбола кхетами болх бу. КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабарах» болча сопамо из болх кхы а чІоагІагІа бехктохаме лоархІаш шербаь тоабен тІадиллад тхона. ХІана аьлча къонача ховхача берех Даьхен къонгаш социалистически мехка гражданаш бе эггара доккхагІеи хьинаргІеи къахьета лоар тхо доладаь. Тха хІара хьехархо из кхетадеш а ва.

ХІаьта цул совгІа, къахьегам беаш, цунна тІехкувш дешархой хьалхкхебара лаьрхІа соахка дениз вай республике болх бе йолаеннай дешара-производствени комбинаташ. Соахка уж хьейилла яр Октябрьски, Старопромысловски, Грозненски районашка. ХІаьта, укх шера уж хьайийллалй Сунженски Шелковскоиа районашка. Деша дагІача берий цу комбинаташка шоашта беза болх Іомабе йиш я. Промышлени производстве юртбоахаме мел оашш йолча специальностех Іомавала торо я укхаз. Цудухьа вашш мел долча гІирсашца Іалашдиъ я уж комбинаташ.

— ТІехьара хаттар дар са, Лейла, дешархошта йІахха ма хІана Іалашъяра гІулакхаш мишта кийчъеннай вай школаш укх шера, мишта латт дешархошта учебникаш Іалашделга?

— Из гІулакх а дикка тоаденнад. ТІехь-тІакхоагІачо хана кхы а тоалургдолаш да уж гІулакхаш. Укх шера 26 эзар сага даа хІама дил моттигаш кийчъяьй. Дика латт уж гІулакхаш Науре, Шаьле, МагІалбика, Назранера районашка. Учебникашца дешархой Іалашбелга а дика латт. Наьна ма хорра укх шера юхьоалагІчен школагІаш классашкарча берашта мах боацаш лу учебникаш. Кхыча классашкарча берашта а ишаш бола шиннаш Іалашдаьа. Цу гІулакха лаьрхІа школьни библиотекашка вІашагІъехка обменни пунктащ а.

Интервью яьккхар
Бек АБАДИЕВ.

Тахан школе ший тхьаьпхелагІа балха шу дІадоладу халкъа образоване отличника Грозерча № 56 йолча школа юххьанцарча классай хьехархочо Грачева Клавдия Ивановнас.

Ший классерча берашна дола хІара вІашагІкхетар деза безаме а хет цунна. Ниттa ер дешара шу дІадоладали массеха ди хьалха юха а школе вІашагІкхийттар хьехархой дешархойи. Ахкан каникулашка пионерий лагерашна, кхьйоадча моттигашка дика салеІачь берий дукха дар шоай хьамсарча хьехархочоа дуьца. ХІаьта тахан уж юха а парташ тІа Іохоашаргба Клавдия Ивановнаца знаней дуьцен чу нуташ бола никъ дІахо бахьа. Беркате а гІоза а хилба цар из!

СУРТА ТІА: хьехархо К. И. Грачеван цун классера дешархой.

И. ПЛИЕВА сурт.

БЕРАШТА — БАЬЧЧА ВАХАРАХ

ДІадахача дешара шера аз йиъагІча классашка деша дагІача берашта СССР историе тІа дола эпизодически дувцараш хьийхар. Революционни традицех а турпалча гІулакхех дика долча вай вахарах а лаьца масалаш а кхуьлаш дешархошта коммунистически кхетам бала гІерташ вар со. Дукха дувцар аз В. И. Ленина вахарах а по леладаьча гІулакхех а лаьца. Къаьстта теркам тІаухийташ айса хьийхача матерьялах лаьца яде безам ба са.

Мишта дувцаргда дешархошта В. И. Ленинах лаьца? Из хаттар массаза а хьехархошта хьалхашка лаьттад. Тайп-тайпара ха яьнача берашта мишта бовзийтаргба вай Дай-мехки 82 шера хьабена сийлен никъ. Ленина, Коммунистически парте хьийха никъ? Мишта новкъостал дергда царна революце баьчча даьр хьинаьалца кхетадергдолаш, дег чу дужаргдолаш? Из лоархІаме гІулакх кхоачашдеча турпаловзийтаргвоаца тешш а м е къулба да КПСС XXV съезда решенеш, тІехьагІа тІа нийне КПСС ЦК сопамаш. Ниттa, царна «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабарах» бола КПСС ЦК сопам а болаш.

Кхувш йоагІача тІехьенна хьехаш долча оаха, педагогаша, массоза цу партийни документашта тІа а дийрза бу болх. Ленински темах лаьца дувцача хана нерттера дар да Владимир Ильич Ленина леладь гІулакхаш, цун деррига вахар берашта цІаккха а дицлургдоацаш къаьгта дІахьокха хар. Мишта вІаштІехьдоаккхаргда из? Цу гІулакхи чІоагІа лоархІаме да цкъа дийцар доклар, шозлагІа а ма дувцаш, берашта Ильичах ховр цадаш кІоаргделга. Ленина вахарах лаьца берашта айса цкъо дийцачун массаза керда оагІув, керда мІаи лаха гІертар со.

Владимир Ильичах, цун соратникех лаьца айса къамаьл деча хана берашн шоаш леладечун, шоашта хьалхашна лоттача декхарех уйла ергйолаш дувцар. Пионерашленинцаш аьнна цІи яккха бокъо хургйолаш де мел дар дой Ленина вахарах масал и эцаш хьалхкхувш бола нагий мах на еиша шоай Даймохк дукха безаш, къахьегама тІера, ленински васкеташ кхоачашде кийча болаш хила ма безий.

Дешара шу нистедоалаш кхоалагІча, йиъагІча класашка В. И. Ленинах лаьца сочинени яьзйтар аз берашна. Ленина сибат, цун гІулакхий сийлале гойташ, дег тІара язйир дешархоша сочиненеш. Из тамаш а ииар, хІана аьлча берий деррига вахар Ленина цІерца дувзаденна да. Из октябрёнок волча хана ший наьяха тІа лелабу цо Ульянов Володяй сурт тІадола цІе седкъа. Из пионер, къона ленинец волча хана В. И. Ленина цІерагІча пионерски организаце член ва. Комсомолец волча хана — КагІирхой Ленински Коммунистически Союза член.

Хьаьнаргьа вай массехк сочинени.

«...Берий беша тхона дувцар зІамигача Ульянов Володях, цун берий шерех дола киншкаш дешар. ЗІамига Володя тІаьола суртaш хьокхар. Ленин воккха хиначул тІехьагІа даькха сурт а хьехкар тхона. ХІаьта а сона дикагІа дагаьоагІа зІамига волча хане хинна Володя. Школе октябряташ хилар тхо. ЧІоагІа гІадвахар со пионераша сай пеькха тІа беллача седкъа тІа Ульянов Володей сурт бІаргадайча. Цул тІехьагІа — пионераш. Оаха Ленинах лаьца сбораш йора, къаьнарча коммунисташца вІашагІдеттадора. Владимир Ильичах дукха дувцар тхона урокашка. Аз кхетадир, деррига вай вахар Ленина цІерца дувзаденна долга, цун васкеташ вай дахилга. «Ленина, Коммунистически парте гІулакх кхоачашдара къовсам лоаттабе кийча хила!» аьнна тІахьехам сайна хезача аз дог а детталуш кура жоп лора: «Массаза а кийча ва!» (Солтмон Коля)

«...Са дикагІа деша безам ба, хІана аьлча, Владимир Ильича яьхад: «Деша, деша, деша» Ленина гІулакха тешшаме тІехьа а волаш, са майра хила безам ба (Мальсагов Рамзан)

«...Ленин сона — образец. Хьехархоша дувцарах а доалаш, айса из кхетадаьйдаь, цунгара Іомалуш я со». (Дикиева Лида).

«...Дуьнен дикагІа болча наха вовзаш а веза а ва Владимир Ильич Ленин. Дуьнен тІара деррига адамаш Ленина наьъа тІа довла!» (Хасиев Беслан).

Деша довгІача берашта хьалхашца лаьттача декхарех нерттера дар да дика дешийла. Къахьега Іомалурга. Ниттa вовза веза Ленин, ленинизма Іилма — вай замано эггара доккхагІа дола рузкъа.

Ленина Іомаду вай дІададахачун мах бе. Іомаду истори, факташ йовза, наьха мраз бахьан долаш шоай вахар дІаденна турпалаш биц ца балийта.

Ленина Іомаду таханара вахар дикагІа довзе. Дуьнен тІара событеш кхетаc, классови партийни позицешкара вахара явленешта мах бе, буржуазни идеологена дуьхьала машар хургбоаца къовсам лоаттабе.

Ленина Іомаву хургдар ха, хургдолчун никъ цо шийн хьаькъалца. Дукха итташ шерашка болхлой класса сийрдабиьнхаб.

Вай, хьехархой, декхар да Дай-мехках дог лазаш, кровсе кхоане коммунизма — хьалхьергйола тІехье хьалхкхее.

М. ФРОЛОВ,
РСФСР школа заслуженни хьехархо.

ХЬЕХАРХОЙ ДАГАБУВЛ

Дешара керда шу дІадоладала шин ди хьалха шоай августовски педсовете вІашагІкхийтта хилар г. Грознеи республика районийн берий музыкальни школай хьехархой.

Цига «1978—1979-ча дешара шера итогех «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабарах» болча КПСС ЦК сопамо дІа ма деххара дешара кердача шерарча республика берий музыкальни школай коллективай декхарех» яха доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР культура министра Р. А. Сайханова.

Совещане ниттa къамаьлаш дир Грозненски городской культура отдела заведующе П. А. Симкинас, Грозерча № 1 йолча музыкальни школа фортепианни отделене заведующе С. Д. Кеворковас, Грозерча № 2 йолча музыкальни школа директоро Г. Н. Абрамова, Петропавловски музыкальни школа директора М. И. Горчханова, Грозерча № 8 йолча музыкальни школа директоро А. С. Колникова, кхычар.

Шоай къамаьлашка цар гІеттадир кхувш йоагІача тІехьен коммунистически мировоззрени хьахилийтара, музыкально-эстетически кхетам балара лоархІам, педагогика толашагІйола формаш балха шерагІа юкъехьхьар сацна дола дешаш. Ниттa совещане доакъошхоша белгалдаьхихар, юкъерча школай дешархошта, гонахьа бахача наха музыкально-эстетически кхетам балар бехктохаме декхар хилар.

С. ПАРЧИЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

1-ча СЕНТЯБРЕ

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 10.00. Болх беш хургья ерига а аттракционаш, массовкаш, ловзараш, викторинаш. 14.00. «Мехкадьттан гІнала, школа!» яха радиоконцерт. 16.00. Кинолекторий. «В. И. Ленина вахарерча масалех пайда а нйбеш дешархошта кхетам балар» яха лекци. 19.00. Дешара керда шу дІадоладалара хетадь кинофильмаш хьокхаргда. 18.00. Баьццара театр. «Лидинг» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт. 19.00. Халхарий майда. КагІирхой салаІара сайре.

Химикий культура Дворец. 16.00. Дешара керда шу дІадоладалара хетаьь киноутренник. 18.00. «Бер школе дахад» яха дацьта-ноанош-та йола кинолекторий.

2-ча СЕНТЯБРЕ

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 10.00. Болх беш хургья ерига а аттракционаш, массовкаш, ловзараш, викторинаш. 14.00. Мехкадьттан газовни промышленноста болхлоишта хетадь радиоконцерт. 16.00. Кинолекторий. «Мехкадьттан газовни промышленноста варагІдаьнараш» яха лекци. 19.00. «Іаьрика дошув» — вай республика ганз» яхача темагІа кинофильмаш хьокхаргда. 19.00. Халхарий майда. КагІирхой салаІара сайре.

Химикий культура Дворец. 9.00. «Клай ладья» яхача шахматни школа занятий. 11.00. «Хьа учебника мугІара тІехьашка» яха кинофестиваль. 16.00. «Л. Н. Толстойа — берашта» литературни ловзар. 18.00. «Сон законии» яха берашта дола кинофильмаш.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ХЬАЛХАРА УРОК

ХІанзчул пхи шу хьалха МагІалбинера № 3 йола юкъера школе йистеьккха я къона гІалгІай йоІ Муталиева Мария Исаевна. Укхаза ше дешача хана а хьехархо хила лаьрхІа, из уйла чІоагІъенна яр М. И. Муталиева. «Из уйла са нерчухь йоссальр а дІачІоагІъяр а яр тха школе эрсий мотти литературен хьехаш йола, школа директор Дорохина Вера Антоновна,— дагалувц хІанз Мария Исаевнас.— Къаьстта чІоагІа безам тІабодар берий эрсий мотта цун урокаш йолча хана. ЧІоагІа раьза хулар тхо Вера Антоновнага ладувгІа. Каст-каста хьехар дора тхона цо хьехархо хила веза дукха ховш, хьинар долаш, сабар долаш, яхаш.

Школе дика дешаш юкъарча балха хьинаре дакъа лоацаш яр Мария. Школерча дешархой комсомольски организаце секретарь хиннай из. Дика юкъарча балха дакъа лоацаш чакхъьяьлар Мария ше Орджоникидзерча Коста Хетагурова цІерагІча университете дешаш хиннача пхе шера а. Укхаза из херхаяр факультета групкомсоргалла а университета комсомола комитета членалла а. Дика дешаш чакхъьянихар М. И. Муталиевас укх шера Къилбаседа-ХІирий паччахьалкхен университета эрсий меттен литературан факультет.

ХІана ше дешаш хиннача школе юха а еза эрсий мотти литературен хьехаргйолаш я Мария Исаевна Муталиева.

Ираз долаш хилба хьа болх, Мария Исаевна!

Б. ЧЕРБИЖЕВ.

СУРТА ТІА: М. И. Муталиева, МагІалбинерча № 3 йолча юкъерча школа хьехархо.

Автора сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 сентябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ІуйранаРа гимнастика.
9.05 — «АБВГДейка».
9.45 — «Дай-нанной, школа!».
10.15 — «Тушите жа Іуй» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. КхоалагІа сери.
11.30 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа. 12.00 — «ДикагІа дола тоадраш—дукагІа».
12.30 — «Москвичка» яха телевизиони клуб.
13.30 — «УнахцІено». Іалхалпопулярни программа.
14.15 — Кхоана — мехкадьттан газовни промышленноста болхлой ЕрригсоюзнИ ди. СССР газовни промышленноста министраца С. А. Оруджевца къ беседа.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «СелаІад». Халкъа творчества телевизиони программай кхоалагІа Дуьнен халкъашта юкъера фестиваль. Швейцари.
15.20 — Берашта дола «Гулька» яха а, «Стрекозай тхьамаш» яха а телевизиони короткометражни художественни фильмаш.
16.10 — «Тха обозрени».
17.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Киев). «Торпедо» яхача стадионера трансляци. Перерывах — «Спортлото» тираж.
18.45 — «Мала бехке из тІемала», Дуьнен шолагІа тІом болабенна 40 шу дизарга. Передача дІахьу А. Каверзнева.
19.15 — «Дальштен мадоштен да и-самукъане концерт».
19.45 — «Тайгерча михага» яхача телевизиони художественни фильма премьера. Хьалхара сери.
21.00 — «Ха».
21.36 — Бера Дуьнен чкъаьшта юкъерча шерага. «Жизарий, мехкарий». 22.00 — Академически греблех йола дуьнен чемпионат. Югославера передача. Ниcтеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Документальни фильмай программа. Дешара кердача шерага.
9.35 — «Вай семий бер».
10.05 — Телевизиони музыкальни фильм.
10.35 — «Эрсий къамаьл».
11.05 — «Оахана шера віа». «Поленово» яхача музей-усадьба хьакъехьа.
11.30 — «Алкоголизм». Лора беседа.
12.00 — «Орзиент» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.
12.15 — «Іалман вахар».
12.45 — Таптанишвили. Номер 2-гІа дола концерт.
13.05 — «Саг, Лаьтта, Вселенни».
13.30 — «Бирггайна дезал кхьаьна». Музыкальни программа.
14.20 — «Кхтрам болцаш дІашка лелар». Берашта йола кинопрограмма.
15.00 — «Шахматни школа».
15.30 — «Керре гІайгІанерча кхелак дола дувцар» яха телевизиони музыкальни фильм. Р. Паулса ашараш.
16.05 — Велоспортах йола дуьнен чемпионат. Нидерландашта передача.
16.40 — Илаеш доах СССР халкъа артистка И. Архиповас.
17.10 — «Баьхьана бокха безам» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. Хьалхара сери. «Сатуссар а кІезигналар а». (Польшай Францей цхьана арадаьнна фильм).
18.00 — Передачий программа.
18.05 — «Доваццарь хьехархо».
19.00 — Цхьан тайпара хьовар долаш (ноахчий меттала).
19.20 — Мехкадьттан газовни промышленноста болхлоишта йола музыкальни программа.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.15 — «Советски культура» яхача газета ирз яккхара художественни гимнастиках йола Дуьнен халкъашта юкъера ихь. Волгоградера передача.
21.00 — Телевизиони документальни фильмай программа.
21.40 — «Лев Гурыч Синичкин» яха телевизиони художественни фильм.

2 сентябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка с дІаотта».
9.05 — Азербайджана халкъарий Пачхьалкхен ансамбла концерт.
9.30 — «Гургал бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гІулакх дем из».
11.00 — «Самукъане гІа бІаргадоар е вездасмарь бІаргах хий легадари» яха телевизиони художественни фильм. Хьалхара сери.
12.20 — «Деррига хар дов». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — Театральни спектакль. Л. Леонов. Малой. Броннера Московски драматически театра «Лаши карета» яха фильм-спектакль.
16.10 — «Кинокъибара клуб».
17.10 — Бера дуьнен хилацъашта юкъерча шерага. «Дуьнен гІара берш гулдеча». Артекера интернациональни смена хьакъехьа.
18.00 — «Дуьнен халкъашта юкъера панорама». (Интервидени).
18.45 — Тахан — мехкадьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни ди. Передачана шиъе дакъа лоацаш ва СССР мехкадьтта промышленноста министр Н. А. Мальцев.
19.00 — Мехкадьттан газовни промышленноста болхлой заказах дола концерт.
19.45 — «Тайгерча михага» яхача телевизиони художественни фильма премьера. ШолагІа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — Интервидене фестиваль. Эстрадни калей Сопотера конкурс (Польша). Ниcтеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Выставка Буратино».
9.30 — Мехкадьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни дена долча документальни фильмай программа.
10.05 — «Дийнача дІамад дуьнен гІа».
11.05 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
11.35 — «Шун декарат вІашагІкхетар». Передачана шиъе дакъа лоацаш ба СССР сІргача промышленноста министр Н. И. Тарасов, СССР кхачан промышленноста министр В. П. Лейн, РСФСР сІргача промышленноста министр Е. Ф. Кондратьев, СССР Госплана отдела начальник Э. Н. Разумов. Передача дІаьху политически обозревател В. П. Бекетов.
12.35 — «СелаІад». Халкъа творчества телевизиони программай кхоалагІа дуьнен халкъашта юкъера фестиваль. Швейцари.
13.10 — «Дай-нанной, школа».
13.40 — «УнахцІено». Іалхалпопулярни программа.
14.25 — «Ивак-79». «Трехгорни мануфактура» яхача комбината Ленина цІерагІа йолча культура Дворецера концерт.
16.05 — «9-гІа студи». Передача дІаьху политически обозреватель Зорина.
17.05 — «Баьхьана бокха безам». «Кхыча мехкарьар» яха шолагІа сери.
18.00 — Илаеш доах СССР халкъа артиста Мазурока.
18.45 — «Кинохьежархочун спутник».
19.15 — Спортпрограмма: 1. Велоспортах йола чемпионат. Нидерландашта передача. 2. Академически гребля йола дуьнен чемпионат. Югославера передача. Перерывах — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
21.00 — «Луговски творчество».
21.40 — Доахах дезьарча фильма зарах, «Нин цІе йола йоІ» яха художественни фильм. (Вьетнам).

РАДИО

1 сентябрь

6.40 — Даькъараш кийчдара несинник дІадоала. «Юкъара хьай баш дуьза Іангара дакъ» (ноахчий меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.28 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа.
8.25 — «Къонах» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.20 — «Хьехархо! Хьа сибат цІера хьакхаьаьдне» (ноахчий меттала).
10.30 — Москва.
11.00 — «Вай доттагІа Іалам да» яха радиожурнал (эрсий меттала).
11.40 — «Самукъанерча тантІе тІа» (гІалгІай меттала).
14.30 — Даькъала хийла, школа (эрсий меттала).
16.00 — Керда эбрелам хатаро нюхьаьа (ноахчий меттала).
16.20 — Тамашийна хьаа да ноахчий шерашь. Концерт-ковроннопо (ноахчий меттала).

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1980 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гІишлоьъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гІоали.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиги; ялх бетта — 1 сом 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ГАЗЕТАШ ДЕШАРИЙ ТЕРКАМГА

1979 шера 1 сентябре дешз республике дІадолалу «Нохч-ГІалгІайчен кІира» яхача «Грозненский рабочий» газета хІара кІира арнаволча рекламни приложенеи Нохч-ГІалгІай телевиденеи радиои программанеи 1980 шера язлурга.

Цу изданешта язлу «Союзпечать» агентствашка, отделенешка, бувзама отделенешка, болх беча моттигашка кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка гІолла.

ХОТТАЛ

Тахан республике гІоллен Грознеи хушалуш морхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш. Малхбузехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фетара температура республике 23—28, Грозне — 26—31 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92, Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктохама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; [illegible] боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехатий — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92, Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

СФ02295. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5193.